Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 2 (2026) · "Milliy statistika tizimida yangi bosqich: barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqar... DOI: 10.5281/zenodo.24320403

"MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR"

МИНТАҚА ДАРАЖАСИДА ТУРИСТИК ФАОЛИЯТ ҲАЖМИНИ СТАТИСТИК БАҲОЛАШ

ЖУМАЕВ АКБАР МАҲМУДОВИЧ
Тошкент давлат иқтисодиёт университети,
Иқтисодий статистика кафедраси доценти, PhD

Туризм дунёдаги энг тез ривожланаётган соҳалардан бири бўлиб, жаҳон ЯИМининг тахминан 10 фоизини ва жаҳон экспортининг 7 фоизини ташкил этади (UNWTO, 2025). Ўзбекистон учун туризм минтақавий ноқулайликни камайтириш, аҳолини банд қилиш ва валюта тушумларини ошириш нуқтаи назаридан стратегик аҳамиятга эга.

Туристик фаолиятни минтақа даражасида тўғри статистик баҳолаш минтақавий сиёсат ишлаб чиқиш, инфратузилмага инвестиция қилиш ва туризм маркетинги учун асосий информацион асос ҳисобланади.

Минтақа даражасида туристик фаолиятни комплекс баҳолаш учун қуйидаги кўрсаткичлар тизими қўлланилади.

1- жадвал.

Туристик фаолиятни минтақа даражасида баҳолашнинг асосий кўрсаткичлар тизими.

Кўрсаткич гуруҳи	Асосий кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги
Туристик оқим	Ташрифлар сони, тунаш сони, ўртача қолиш муддати	Минг киши / кун
Иқтисодий самарадорлик	Туристик тушум, ЯИМдаги улуш, бир туристдан тушум	Млн $ / %
Инфратузилма	Меҳмонхона ўрин сони, тўлдириш коэффициенти	Ўрин / %
Бандлик	Туризмда банд аҳоли сони, иш ҳақи даражаси	Минг киши / сўм
Ижтимоий самара	Маҳаллий аҳоли фаровонлиги, маданий меросга таъсир	Индекс / баҳо
Экологик таъсир	Углерод изи, табиий объектларга юклама	Кг CO_2 / зиёрат

2019-2024 йиллар давомида Ўзбекистон минтақаларининг туризм секторидаги кўрсаткичлари қуйидагича ўзгарди.

Published: 05.06.2026

Cite this article: Жумаев Акбар Маҳмудович (2026). Минтақа даражасида туристик фаолият ҳажмини статистик баҳолаш. Emro Science and Education, 2(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320403

© 2026 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

2- жадвал

Ўзбекистон минтақалари бўйича туристик кўрсаткичлар

Вилоят	Туристлар, 2019	Туристлар, 2023	Ўсиш, %	Тушум, млрд сўм	Ўртача қолиш, кун
Самарқанд	1 245	2 891	**+132%**	3 840	2.8
Бухоро	987	2 143	**+117%**	2 960	2.4
Тошкент ш.	2 340	4 120	**+76%**	5 210	1.9
Хива (Хоразм)	456	1 240	**+172%**	1 650	1.7
Фарғона вил.	234	540	**+131%**	680	1.5
Нукус (Қорақ.)	89	310	**+248%**	420	2.1
Термиз (Сурх.)	112	380	**+239%**	510	2.3
Жиззах вил.	67	180	**+169%**	240	1.4

Минтақавий туристик сиёсатнинг самарадорлигини баҳолашда инфратузилма сиғими ва туристик оқим ўртасидаги мутаносибликни ўрганиш муҳим аҳамиятга эга. Қуйидаги кўрсаткичлар асосида баҳолаш амалга оширилди.

IQTISODIY STATISTIKA KAFEDRASI

2- жадвал

Минтақавий меҳмонхона инфратузилмаси ва тўлдириш коэффициентлари.

Вилоят	Меҳмонхона ўрни	Тўлдириш коэфф., %	Ўртача нарх, $
Самарқанд	12 400	74%	58
Бухоро	8 900	68%	52
Тошкент ш.	24 700	62%	65
Хива	3 200	81%	45
Нукус	1 800	58%	38
Термиз	1 200	55%	35

Туристик фаолиятни тўғри баҳолаш учун қуйидаги статистик усулларнинг биргаликдаги қўлланиши тавсия этилади: (1) Tourism Satellite Account (TSA) методологияси туризмнинг ЯИМга ҳиссасини тўғри ҳисобловчи халқаро стандарт; (2) Gravity Model туристик оқимларни башорат қилиш учун; (3) Shift-Share Analysis минтақавий туризм рақобатбардошлигини баҳолаш учун.

Ўзбекистонда туристик статистикани такомиллаштириш учун: маҳаллий ва хориж туристларини алоҳида ҳисобга олиш; онлайн платформалар (Booking, Airbnb) маълумотларини расмий статистикага интеграция қилиш; GPS-маълумотлар асосида туристик ҳаракатни мониторинг қилиш тизимини жорий этиш зарур.

Туристик фаолиятни минтақа даражасида статистик баҳолаш бир томондан аниқ методология ва стандартлашган кўрсаткичларни, иккинчи томондан мунтазам, ишончли ва тезкор маълумотлар базасини талаб этади. Ўзбекистоннинг туристик потенциали айниқса Хива (+248%), Нукус (+248%) ва Термиз (+239%) сингари янги дестинациялар учун ҳалигача тўлиқ рўёбга чиқмаган ва статистик инфратузилмани мустаҳкамлаш орқали янада юқори натижаларга эришиш мумкин.